

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

ЕВРОСИСТЕМА

BG

ECB-PUBLIC

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 19 ноември 2018 година

относно макропруденциалните правомощия на Българската народна банка и управлението на кредитните институции

(CON/2018/52)

Въведение и правно основание

На 19 октомври 2018 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искане от Министъра на финансите за становище относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за кредитните институции (наричан по-нататък „законопроектът“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 127, параграф 4 и член 282, параграф 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 2, параграф 1, трето и шесто тире от Решение 98/415/ЕО на Съвета¹, тъй като законопроектът се отнася до Българската народна банка (БНБ), до правилата, приложими за финансовите институции, доколкото те съществено влияят върху стабилността на финансовите институции и пазарите, и до възложените на ЕЦБ задачи във връзка с пруденциалния надзор над кредитните институции съгласно член 127, параграф 6 от Договора. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно член 17.5, първо изречение от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Цел на законопроекта

1.1 Въведение

Със законопроекта се изменя Законът за кредитните институции², като се преследват две основни цели. На първо място, с него се цели да се допълнят правомощията на БНБ с оглед на осъществяването на макропруденциалния надзор върху кредитните институции. На второ място, с него се цели да се гарантира, че националното законодателство в областта на корпоративното управление на кредитните институции е по-добре съобразено с международно признатите практики.

1.2 Макропруденциални правомощия на БНБ

Със законопроекта се предлага да се разшири макропруденциалният инструментариум на БНБ. За тази цел законопроектът предвижда съществуващите общи макропруденциални правомощия на БНБ³ да се допълнят със специфични макропруденциални инструменти,

¹ Решение 98/415/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби (ОВ L 189, 3.7.1998 г., стр. 42).

² Обн. в „Държавен вестник“, бр. 59 от 21 юли 2006 г.

³ Вж. член 79, алинея 2 от Закона за кредитните институции.

включително със следните компетенции: i) да събира информация за макропруденциални цели; ii) да наблюдава, идентифицира и оценява системните рискове; iii) да разработва и въвежда национални мерки, насочени към ограничаване на макропруденциалните или системните рискове, установени на равнището на държава членка съгласно член 458 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁴; iv) да разработва и въвежда мерки, насочени към ограничаването на системните рискове, свързани с акумулирането на прекомерен кредитен растеж (базирани на кредитополучателя мерки); v) да разработва и въвежда мерки, свързани с ограничаването на риска от концентрации към определени икономически сектори и отрасли; vi) да разработва и въвежда допълнителни минимални ликвидни изисквания; и vii) да извършва други действия, необходими за осъществяването на макропруденциалните цели на БНБ.

1.3 *Оценки за надеждност и пригодност и управление на кредитните институции*

Със законопроекта се изменят изискванията за правилата за управление, които трябва да се приемат и актуализират от кредитните институции⁵. С нова законова разпоредба се създава изискването членовете на ръководните органи на кредитните институции да притежават колективно достатъчно знания, умения и опит с цел да се осигури, че свързаният с дейността риск се управлява по начин, който гарантира стабилното управление на кредитната институция. С друга разпоредба се цели да се гарантира, че поне един от членовете на ръководния орган на дадена кредитна институция е независим, а за значимите кредитни институции и кредитните институции, чиито акции са допуснати до търговия на регулиран пазар, независимите членове трябва да са не по-малко от една трета от общия брой членове. В законопроекта се уточнява, че само значимите кредитни институции трябва да създадат комитет за подбор на кандидати. Съгласно законопроекта значими кредитни институции са определените като такива от БНБ предвид големината и вътрешната им организация, както и с оглед естеството, мащаба и сложността на извършваната от тях дейност⁶.

Със законопроекта се създават изисквания за лицата, заемащи ключови позиции, и се предвижда процедура за одобрението им от БНБ. Сред определените като лица, заемащи ключови позиции, са главният финансов директор и ръководителите на службите за вътрешен одит, за нормативно съответствие и за управление на риска⁷.

Законопроектът прецизира правомощията на БНБ във връзка с одобрението на членовете на ръководните органи и прокуристите⁸ и предвижда, че БНБ ще уреди с наредба вътрешната процедура за сигнализиране за нарушения в рамките на кредитните институции⁹.

⁴ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

⁵ Вж. предложението за изменение на член 73 от Закона за кредитните институции.

⁶ Вж. предложението за нови точки 50 и 51 в параграф 1 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции.

⁷ Вж. предложението за нов член 11а в Закона за кредитните институции.

⁸ Вж. предложението за изменение на член 11 от Закона за кредитните институции.

⁹ Вж. предложението за изменение на член 74, алинея 4 от Закона за кредитните институции.

2. Общи забележки

- 2.1 ЕЦБ приема, че предложението за приемане на законопроекта в частта му за макропруденциалните правомощия на БНБ е последица от поетите от Република България ангажменти в области на политиката с голямо значение за безпрепятствения преход към Европейския валутен механизъм и участието в него¹⁰.
- 2.2 Със законопроекта макропруденциалните правомощия на БНБ не се разширяват. В качеството си на макропруденциален орган БНБ вече отговаря за макропруденциалния надзор върху кредитните институции с цел поддържане на стабилността на банковата система и във връзка с предотвратяването или редуцирането както на системните рискове – резултат от дейността на кредитните институции, така и на идентификацията и ограничаването на проявата на макроикономически фактори, застрашаващи стабилността на банковата система¹¹. Със законопроекта на БНБ не се възлагат изцяло нови задачи, а по-скоро се уреждат някои нови макропруденциални инструменти, които тя може да използва, за да упражнява макропруденциалните си правомощия. Предвид това не е необходимо да се прави преценка дали възлагането на нови задачи на националната централна банка е в съответствие със забраната за парично финансиране.
- 2.3 ЕЦБ приема, че целта на законопроекта е да допълни прилагането в българското право на разпоредбите за управление в дял VII, глава 2, раздел II, подраздел 3 от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹² с елементи, произтичащи от международно признатите практики, и по-специално от съответните насоки на Европейския банков орган (ЕБО) и Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП)¹³. Във връзка с това ЕЦБ отчита, че съгласно член 74а от Закона за кредитните институции установените в България кредитни институции вече трябва да прилагат насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до тях, доколкото БНБ ги спазва.
- 2.4 ЕЦБ отбелязва, че изискванията към управлението на кредитните институции се съдържат в Закона за кредитните институции и могат да бъдат уредени в детайли в наредби на БНБ¹⁴. Поради това ЕЦБ приема, че в бъдеще законопроектът може да бъде допълнен с разпоредби относно управлението на кредитните институции, приети с наредби на БНБ.

¹⁰ Вж. прессъобщението „Декларация относно пътя на България към участие в ERM II“, 12.7.2018 г., достъпно на английски език на www.consilium.europa.eu.

¹¹ Вж. член 79, алинея 2 от Закона за кредитните институции.

¹² Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).

¹³ Насоки на ЕБО относно вътрешното управление съгласно Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2017/11) и съвместни насоки на ЕОЦКП и ЕБО за оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива 2014/65/ЕС (EBA/GL/2017/12). БНБ посочва, че възнамерява да спазва и двете насоки от 1 януари 2019 г. Вж. таблиците за съответствие на уебсайта на ЕБО.

¹⁴ Вж. например Наредба № 7 на БНБ от 24 април 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките (обн. в „Държавен вестник“, бр. 40 от 13 май 2014 г.), Наредба № 10 на БНБ за вътрешния контрол в банките (обн. в „Държавен вестник“, бр. 108 от 12 декември 2003 г.) и Наредба № 20 на БНБ за издаване на одобрения за членове на управителния съвет (съвета на директорите) и надзорния съвет на кредитна институция и изисквания във връзка с изпълнение на техните функции (обн. в „Държавен вестник“, бр. 36 от 15 май 2009 г.).

2.5 Освен това ЕЦБ отбелязва, че на 18 юли 2018 г. Република България подаде искане за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ в съответствие със съществуващите процедури, предвидени в член 7 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета¹⁵, и с Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка относно тясното сътрудничество¹⁶. Настоящото становище не засяга оценката, която ЕЦБ ще направи в съответствие с член 4 от Решение ЕЦБ/2014/5, която ще включва по-широка оценка на съответното национално законодателство, като се вземе предвид практическото му прилагане.

3. Специфични забележки

3.1 *Забележки относно макропруденциалните правомощия на БНБ*

ЕЦБ приветства разясняването на подробностите във връзка с макропруденциалния инструментариум на БНБ. Целите на законопроекта са също в съответствие с принципите, изложени в Препоръка ЕССР/2013/1 на Европейския съвет за системен риск¹⁷ относно междинните цели и инструментите на макропруденциалната политика, и по-специално във връзка с целта да се намалят и предотвратят прекомерният растеж на кредитите и свръхзадлъжнялостта¹⁸.

От гледна точка на финансовата стабилност ЕЦБ приветства създаването на законодателна рамка за базираните на кредитополучателя мерки¹⁹. ЕЦБ отбелязва като положително обстоятелството, че БНБ може да задейства всички или част от горепосочените инструменти, като така ще може да реагира гъвкаво и пропорционално на потенциалните рискове за финансовата стабилност. Важна е обаче цялостната количествена оценка на въздействието, за да се проверят последиците от новите инструменти и целесъобразността им, когато са задействани²⁰.

3.2 *Забележки относно оценките за надеждност и пригодност и управлението на кредитните институции*

ЕЦБ приветства предложените със законопроекта промени и приема, че в бъдеще той може да бъде допълнен с разпоредби относно оценките за надеждност и пригодност и управлението на кредитните институции, приети с наредби на БНБ, за да се осигури също така съответствието на българската правна уредба с нормите на правото на Съюза.

¹⁵ Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 29.10.2013 г., стр. 63).

¹⁶ Решение ЕЦБ/2014/5 на Европейската централна банка от 31 януари 2014 г. относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото (ОВ L 198, 5.7.2014 г., стр. 7).

¹⁷ Препоръка ЕССР/2013/1 на Европейския съвет за системен риск от 4 април 2013 г. относно междинните цели и инструментите на макропруденциалната политика (ОВ C 170, 15.6.2013 г., стр. 1).

¹⁸ Вж. параграф 2.2 от Становище CON/2017/11, параграф 2.3 от Становище CON/2017/21 и параграф 3.1 от Становище CON/2018/9.

¹⁹ Вж. прессъобщението „Изявление на Управителния съвет във връзка с макропруденциалните политики“, 15 декември 2016 г., достъпно на английски език на www.ecb.europa.eu. Вж. също параграф 2.3 от Становище CON/2017/11, параграф 2.4 от Становище CON/2017/21 и параграф 3.2 от Становище CON/2018/9.

²⁰ Вж. параграф 3.2 от Становище CON/2018/9.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 19 ноември 2018 година.

[подпис]

Председател на ЕЦБ

Mario DRAGHI